

**Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет
імені Івана Франка**

Світова народна музична творчість на сучасному етапі

Методичні рекомендації

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2018**

УДК 378:78(075)

ББК

Ц

*Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол №4 від 30.11. 2018 року)*

Рецензенти:

Градовський Ю.Г - народний артист України,
художній керівник вокально-інструментального
ансамблю «Древляни» Житомирської обласної
філармонії імені Святослава Ріхтера

Бовсунівський В.М. - кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри методики викладання
навчальних предметів комунального закладу
«Житомирський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» Житомирської обласної ради

Світова народна музична творчість на сучасному етапі:
Методичні рекомендації./Укладачі: **Цюряк І. О., Борисенко Н.С.,
Федорченко В.К.,** – Житомир: Вид-во ЖДУ ім.Івана Франка, 2018.
– 54 с.

У методичних рекомендаціях “Світова народна музична творчість на сучасному етапі ” знайшла втілення авторська програма, яка базується на особистісному підході до реалізації внутрішнього потенціалу майбутнього вчителя музики, що активізує студентську індивідуальну навчально-дослідну роботу. Творчий пошук застосовується у тематичних музичних презентаціях, що збагачують методичне забезпечення мистецьких дисциплін.

Методичні рекомендації розраховані на педагогів музичних, теоретичних дисциплін та студентів мистецьких спеціальностей закладів вищої освіти.

УДК 378:78(075)

ББК

Вступ

Народна музична творчість - унікальне явище художньої культури, яке відображає художню свідомість й менталітет того чи іншого народу, в ньому закріплюються його естетичні цінності. Психологічні риси нації знаходять відображення в метроритмічній, методичній та гармонічній основі народного мелосу. Народна музична культура є першоосновою музичної культури суспільства, саме на основі народної музики формується професійна музична школа. Естрадна музика тісно пов'язана з етнічними музичними традиціями. Загальновідомо, що саме негритянські фольклорні традиції стали підставою для розвитку таких напрямків естрадної музики, як джаз, свінг, соул. Фольклорні традиції проникають і в сучасні напрямки музичного мистецтва (фолк-рок). Надзвичайно популярними стає аранжування народних мелодій.

Мистецтво - це творче відображення, відтворення дійсності в художніх образах. Воно існує та розвивається як система взаємопов'язаних між собою видів, різноманітність яких обумовлена багатогранністю самого мистецтва, тобто реального світу, що відображається у процесі художньої творчості. Види мистецтва - це історично сформовані види творчої діяльності, що володіють здатністю художньої реалізації життєвого змісту й різняться за способами його матеріального втілення (слово в літературі, звук у музиці, пластичні та колористичні матеріали в образотворчому мистецтві й т. д.).

У сучасній мистецтвознавчій літературі склалася певна схема й система класифікації мистецтв, хоча єдиної до цих пір немає та всі вони відносні. Найбільш поширеною схемою є розподіл на три групи.

До *першої* групи входять просторові чи пластичні види мистецтв. Для цієї групи мистецтв істотним є просторова побудова в розкритті художнього образу. Це - образотворче мистецтво, декоративно-прикладне мистецтво, архітектура, фотографія.

До **другої** групи належать тимчасові або динамічні види мистецтв. У них ключового значення набуває розгорнута в часі композиція, а саме - музика, література.

Третю групу представляють просторово-часові види, які називаються також синтетичними або видовищними мистецтвами. Це хореографія, література, театральне мистецтво, кіномистецтво.

Існування різних видів мистецтв викликано тим, що жодне з них своїми власними засобами не може дати художню всеосяжну картину світу. Таку картину може створити тільки вся художня культура людства в цілому, що складається з окремих видів мистецтва.

Розглянемо сутність та характерні ознаки народностей, народу та нації.

Народність - історична спільність людей, що виникає з окремих племен при розпаді родоплемінних відносин, на ранній стадії феодалізму, заснованих на натуральному господарстві, до виникнення міцних економічних зв'язків і єдиної економіки. Характеризується єдністю мови, території, звичаїв і культури. Більш високою ступенем розвитку суспільства є народ.

Народ - багатозначний термін. Під народом розуміють, зокрема, етнос, тобто певну групу людей, що відрізняється спільністю ряду ознак - мови, культури, території, релігії, історичного минулого і т. д. Хоча одним з найважливіших ознак етносу є спільна мова, це аж ніяк не єдина умова - існують різні етноси, що розмовляють однією мовою. Наприклад, шотландці, ірландці та валлійці практично повністю перейняли англійську мову, але англійцями себе не вважають. Слово «народ» також використовується у значенні нація. Поняття «народ» також вживається для позначення всього населення будь-якої країни, незалежно від його етнічної належності. Слід розрізняти такі взаємозалежні, але не ідентичні поняття, як «нація» й «національність».

Поняття «**національність**», висловлюючи етнічну спільність, являє собою лише один із чинників нації та народності. Тому воно є вужчим, ніж поняття «нація». Джерело етнічного зв'язку людей - спільність генетичних характеристик і природних умов буття, що приводять до диференціації даної первинної групи від іншої. Нація - більш складне поняття. Якщо етноси існували протягом всієї світової історії, то багато націй формуються вже в період Нового й навіть Новітнього часу. Нація може бути двох видів: поліетнічна (багатонародна) або моноетнічна. Етнічно однорідні нації вкрай рідкісні й зустрічаються, в основному, у віддалених кутках світу (наприклад Ісландії). Зазвичай нація будується на базі великої кількості етносів, яких звела разом історична доля. Поліетнічними, наприклад, є швейцарська, французька, в'єтнамська нації, а американці взагалі не мають ніякого яскраво вираженого етнічного обличчя. Латиноамериканські нації расово неоднорідні - створені з білих, креолів і індіців-амеріндів. **Нація** - історична спільність людей, що складається в процесі формування спільності їхньої території, економічних зв'язків, мови, деяких особливостей культури й характеру, які становлять її ознаки.

Народна музика (або фольклорна, англ. Folklore) - музично-поетична творчість народу. Вона є невід'ємною частиною фольклору й разом з тим включається в історичний процес формування та розвитку культової й світської, професійної й масової музичної культури. Розрізняють усну та письмову музичні традиції. З часу розвитку письмових музичних традицій відбувається постійний взаємовплив культур. Таким чином, народна музика існує на певній території й в конкретний історичний час, тобто обмежена простором і часом, що створює систему музично-фольклорних діалектів в кожній народній музичній культурі.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма вивчення дисципліни за вільним вибором студентів "Народна музична творчість" для підготовки фахівців першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань: галузі знань: 01Освіта/Педагогіка, спеціальності: 014.15 Середня освіта (Хореографія) складена для реалізації освітньо-професійної програми: Середня освіта (Хореографія). Спеціалізація: Хореографія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні основи підготовки майбутнього хореографа до педагогічної діяльності й відпрацювання навичок роботи з хореографічним колективом, застосовуючи набуті знання про розвиток світової народної музичної творчості на сучасному етапі.

Міждисциплінарні зв'язки: «Народознавство і музичний фольклор України», «Культурологія», «Художня культура», «Всесвітня історія музики», «Сучасна масова музична культура».

1. Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів та змістових модулів:

Модуль 1. Сутність поняття «народне мистецтво».

Змістовий модуль 1. Сутність поняття «народне мистецтво». Порівняльний аналіз змісту понять «народ», «народність», «нація».

Змістовий модуль 2. Зміст та концептуальні положення деяких моделей світової народної музичної творчості на сучасному етапі розвитку.

Модуль 2. Закономірності та специфічні риси народної музичної творчості світу на сучасному етапі.

Змістовий модуль 3. Латинська Америка.

Змістовий модуль 4. Країни Сходу.

Змістовий модуль 5. Країни Азії.

Змістовий модуль 6. Європейські країни.

Змістовий модуль 7. Країни Скандинавії.

Модуль 3. Основи розвитку народної музики Африки та острівних держав.

Змістовий модуль 8. Африка.

Змістовий модуль 9. Специфіка народної музичної творчості екзотичних країн.

Модуль 4. Вітчизняна народна музична творчість на сучасному етапі розвитку.

Змістовий модуль 10. Особливості української народної музичної творчості (регіональний аспект).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета предмета полягає в озброєнні майбутнього хореографа інноваційними методами мистецького виховання, творчого діалогу: вчитель-студент-твір мистецтва, підґрунтям якого є: наукові основи педагогічної компетентності, створення умов для формування і розвитку музичних, теоретичних, виконавських, практичних та інтелектуальних умінь у подальшій професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Народна музична творчість” є:

- Освоєння студентами основ провідних принципів народної музичної творчості, що уможливить усвідомлення ними специфіки майбутньої професійної діяльності.

- Розширення мистецького світогляду та ціннісних орієнтацій майбутніх учителів хореографії на основі ознайомлення і вивчення:

- а) кращих зразків світової та вітчизняної скарбниці мистецьких творів;
- б) класичних і сучасних досліджень видатних просвітителів, філософів, соціологів, педагогів, психологів, діячів культури і мистецтва тощо.

- Прищеплення навичок аналізу педагогічних явищ, розвиток «технологічного мислення», а також умінь аналізувати виконавські композиції на основі знайомства з сучасними напрямками народної музичної творчості.

- Збагачення власного педагогічного досвіду засобами народної музичної творчості для подальшого використання їх у професійній діяльності.

- Формування технологічної культури майбутнього хореографа.
- Набуття практичних навичок і умінь за схемою: сприйняття-розуміння-аналіз, вибір-застосування засобів народної музичної творчості.
- Формування розуміння головного чинника духовної особистості майбутнього хореографа - взаємодії інтелектуального потенціалу, високої моральності, чуттєвої сприйнятливості та педагогічної інтуїції.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати** :

- загальні тенденції розвитку НМТ від стародавності до XXI ст.
- набуття навичок порівняльно-історичного аналізу тенденцій розвитку усної народної культури країн світу;

- знання тематики та функцій фольклорних жанрів, змісту народних обрядів.
- розуміння міфологічно-релігійних та побутових факторів, що сприяють виникненню фольклорних жанрів.
- певний мінімум прикладів НМТ певної країни.
- вміння відтворювати в аналізі національні жанри НМТ.
- знання термінів і понять, розуміння їх значення.
- знання стилістичних та регіональних особливостей виконавства НМТ світу на сучасному етапі розвитку.

вміти:

- аналізувати зміст того чи іншого музичного прикладу, його найбільш характерні композиційні, інтонаційні, структурні, ладові, ритмічні відмінності.
- відтворювати найбільш яскраві зразки НМТ світу.
- вміти аналізувати зразки автентичної НМТ свого регіону.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1. Сутність поняття «народне мистецтво».													
Змістовий модуль 1. Змістовий модуль 1. Сутність поняття «народне мистецтво». Порівняльний аналіз змісту понять «народ», «народність», «нація».													
Сутність поняття «Мистецтво», «Народна музична творчість», «Народ, народність, національність», «Народна музика». Система класифікації видів мистецтва.	12	2	2			8	-						
Разом за змістовим модулем 1	12	2	2			8	-						
Усього годин	12	2	2			8	--						
Змістовий модуль 2. Зміст та концептуальні положення деяких моделей світової народної музичної творчості на сучасному етапі розвитку.													
Просторові види мистецтва.	12	2	2			8	-						

Динамічні види мистецтва. Синтетичні та видовищні види мистецтва. Види мистецтва як історично сформовані види творчої діяльності, що володіють здатністю художньої реалізації життєвого змісту й різняться за способами його матеріального втілення (слово в літературі, звук у музиці, пластичні та колористичні матеріали в образотворчому мистецтві й т. д.).														
Разом за змістовим модулем 2	12	2	2			8	–							
Усього годин	12	2	2			8	-							
Модуль 2 Закономірності та специфічні риси народної музичної творчості світу на сучасному етапі.														
Змістовий модуль 3. Латинська Америка.														
Особливості сучасного розвитку стилю «мамбо». Субкультурні риси «капоейри».	12	2	2			8	–							
Разом за змістовим модулем 3	12	2	2			8	–							
Усього годин	12	2	2			8	–							
Змістовий модуль 4. Країни Сходу.														
Сучасні риси розвитку НМТ країн Близького Сходу – Сирія (белліденс), Турція (дервіші), Ізраїль.	12	2	2			8	–							
Разом за змістовим модулем 4	12	2	2			8	-							
Усього годин	12	2	2			8	-							
Змістовий модуль 5. Країни Азії.														
Сучасні риси розвитку НМТ Індії. Панджабі-стиль (приналежність до каст). Учення сикхів. Китайська народна музична творчість на сучасному етапі.	12	2	2			8	-							
Разом за змістовим модулем 5	12	2	2			8	-							
Усього годин	12	2	2			8	-							
Змістовий модуль 6. Європейські країни.														
Сучасні риси розвитку НМТ Іспанії (школи фламенко). Ортодоксальність НМТ Швейцарії (йодль). Велика Британія (Шотландія).	12	2	2			8	-							

Музика кельтів.													
Разом за змістовим модулем 6	12	2	2			8	-						
Усього годин	12	2	2			8	-						
Змістовий модуль 7. Країни Скандинавії.													
Особливості НМТ країн Скандинавії (легенди, сказання, культ орків).	12	2	2			8	-						
Разом за змістовим модулем 7	12	2	2			8	-						
Усього годин	12	2	2			8	--						
Модуль 3. Основи розвитку народної музики Африки та острівних держав.													
Змістовий модуль 8. Африка.													
Диференціація культури континенту. Племінний устрій та його риси розвитку. Архаїчні та маргінальні форми мистецтва.	12	2	2			8	-						
Разом за змістовим модулем 8	12	2	2			8	-						
Усього годин	12	2	2			8	-						
Змістовий модуль 9. Специфіка народної музичної творчості екзотичних країн.													
Сучасна народна музична творчість Французької Полінезії, Куби, Ямайки, Філіпін, Самоа та Таїті. Проблеми та перспективи розвитку культури острівних держав.	12	2	2			8	-						
Разом за змістовим модулем 9	12	2	2			8	-						
Усього годин	12	2	2			8	--						
Модуль 4. Вітчизняна народна музична творчість на сучасному етапі розвитку													
Змістовий модуль 10. Особливості української народної музичної творчості (регіональний аспект).													
Історико-етнографічні регіони України: Середнє Подніпров'я, Слобожанщина, Полісся, Поділля, Карпати, Південь України. Особливості НМТ різних регіонів України. Народна музична творчість Полісся.	12	2	4			6	-						
Разом за змістовим модулем 10	12	2	4			6	-						
Усього годин	12	2	4			6	-						
ІНДЗ	-	-	-			-	-						
Усього годин	120	20	22			78	-						

4. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність понять «Мистецтво», «Народна музична творчість», «Народ, народність, національність», «Народна музика». Система класифікації видів мистецтва.	2
2	Просторові види мистецтва. Динамічні види мистецтва. Синтетичні та видовищні види мистецтва. Види мистецтва як історично сформовані види творчої діяльності, що володіють здатністю художньої реалізації життєвого змісту й різняться за способами його матеріального втілення (слово в літературі, звук у музиці, пластичні та колористичні матеріали в образотворчому мистецтві й т. д.).	2
3	. Особливості сучасного розвитку стилю «мамбо». Субкультурні риси «капоейри».	2
4	Сучасні риси розвитку НМТ країн Близького Сходу – Сирія (белліденс), Турція (дервіші), Ізраїль.	2
5	Сучасні риси розвитку НМТ Індії. Панджабі-стиль (приналежність до каст). Учення сикхів. Китайська народна музична творчість на сучасному етапі.	2
6	Сучасні риси розвитку НМТ Іспанії (школи фламенко). Ортодоксальність НМТ Швейцарії (йодль). Велика Британія (Шотландія). Музика кельтів.	2
7	Особливості НМТ країн Скандинавії (легенди, сказання, культ орків).	2
8	Диференціація культури континенту. Племінний устрій та його риси розвитку. Архаїчні та маргінальні форми мистецтва.	2
9	Сучасна народна музична творчість Французької Полінезії, Куби. Ямайки, Філіпін, Самоа та Таїті. Проблеми та перспективи розвитку культури острівних держав.	2
10	Історико-етнографічні регіони України: Середнє Подніпров'я, Слобожанщина, Полісся, Поділля, Карпати, Південь України. Особливості НМТ різних регіонів України. Народна музична творчість Полісся.	2
Разом		20

5. Теми семінарських занять *(не передбачені навчальним планом)*

6. Теми практичних занять (денна форма навчання)

№	Назва теми	Кількість годин
1	Проаналізувати жанрове багатство народної музичної творчості, його пізнавально-виховна спрямованість	2
2	Розкрити зв'язок народної музичної творчості з іншими формами духовної культури.	2

3	Дати характеристику НМТ країн Північної Америки на сучасному етапі розвитку.	2
4	Аналіз специфіки НМТ історико-етнографічних регіонів Сходу.	2
5	Охарактеризувати народну музичну творчість жителів країн Азії.	2
6	Підготувати аналіз НМТ деяких європейських країн (за власним вибором)	2
7	Підготувати зразки НМТ африканських племен	2
8	Проаналізувати деякі риси НМТ держав Океанії.	2
9	Розкрити зміст НМТ деяких регіонів України (за власним вибором)	2
10	Розкрити зміст НМТ деяких регіонів України (за власним вибором).	2
11	Проаналізувати функції НМТ на сучасному етапі розвитку регіону Полісся.	2
Разом		22

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	З історії української фольклористики	8
2.	Види і жанри народної творчості світу	8
3.	Народні знання і світоглядне уявлення вчених про НМТ	8
4.	Національний характер, самосвідомість, ім'я (за власним вибором)	8
5.	Віра та обрядовість. Релігійна культура країн світу	8
6.	Народний епос країн світу (за власним вибором)	8
7.	Сучасні форми НМТ, спілкування і дозвілля країн світу (за власним вибором)	8
8.	Основні галузі розвитку НМТ Європи	8
9.	Художні промисли та ремесла на Україні	8
10	Танцювальне мистецтво регіону Полісся	6
.		
Разом		78

8. Індивідуальні завдання

При виконанні індивідуальних завдань студент повинен викласти теоретично обгрунтовану сутність поставлених проблем, а потім зібрати ілюстративний матеріал і проаналізувати його, використовуючи дані на заняттях плани аналізу.

Тематика індивідуальних завдань (теоретична частина)

Навчальна ситуація	Дидактичні функції навчальної ситуації			Технологія створення колізій, утруднень
	Знання	Уміння	Індивідуальний особистісний досвід	
«ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання»	Поняття й орієнтири, необхідні для застосування педагогічних технологій, або наукових понять.	Володіння стандартними знаннями та вміннями на рівні практичного застосування.	Рефлексія результатів, дій і навчальної діяльності в цілому, оцінка музичних засобів, зміст і цінність роботи для власного розвитку.	Індивідуальна, парна, групова робота, демонстрація викладачем способів роботи з різними музичними програмами, зіставлення результатів рішення творчо-показових завдань, вибір змісту, форм діяльності, постановка диференційованих творчих завдань, рецензування роботи товаришів, обговорення, елементи змагань.
«Метод особистісної музичної презентації» (МОМП).	Знання про форми діалогічної взаємодії, ділового співробітництва й кооперації, знання про шляхи руху до лідерства.	Самостійно переборювати проблемні ситуації, синтез знань і вмінь, особистісних установок, що включає елементи попередніх ситуацій, цілісний досвід орієнтування у світовому і музичному просторі, прогнозування застосування знань із використанням новітніх технологій.	Самоаналіз особистісних потреб, реалізація особистісних установок. Контроль колишніх змістів навчальної діяльності, вихід на майбутні професійні завдання.	Дискусії, творчі роботи, обслуговування концертів, імітація професійних ситуацій з елементами рольової гри (на матеріалі позакласного виховного заходу), завдання, що передбачають пошукову діяльність, вибір засобів комп'ютерної діяльності, самостійність роботи, консультації.

Практичні (творчі) завдання на ОМП:

Список тем:

1. Ismael Lo (Africa)
2. Within Temptation (Netherlands)

3. Ysgol Glanaethwy (Great Britain)
4. Andre Rieu + scottish pipes (Netherlands and Scotland)
5. Serdar Ortaç (Turkey)
6. Rojda “Ax Le Gidyе” (Turkey - Kürt)
7. Japanese dance-solo with fans (Japan)
8. Joaquin Furriel (Argentina)

ПЛАН

індивідуальної особистісної музичної презентації:

1. Назва (за можливістю, найбільш вичерпна інформація про виконавця).
2. Культурна спадщина автора. Характеристика епохи та стилю.
3. Характер музики або танцю (сучасні засоби музичної виразності).
4. Вид (концерт, фрагмент кінофільму (коротка інформація про створення, виконавців головних ролей тощо)).
5. Значення для розвитку сучасної культури і народної творчості.

9. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – лабораторна робота, практична робота, вправи.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

10. Методи контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді аудиторних модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного тестування.

Перевірка рівня засвоєння тем, винесених на самостійне опрацювання (форми і зміст залишаються на розгляд екзаменатора), залік, екзамен.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «НАРОДНА МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ» (МОЖУТЬ ВІДРІЗНЯТИСЯ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ДИСЦИПЛІНИ ТА ФАКУЛЬТЕТУ, РОЗРОБЛЯЄ ВИКЛАДАЧ)

Рівень	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
«2» (рецептивно-продуктивний) Початковий рівень знань	0-25 балів без права перескладання (для екзаменів та заліків)	Студент за допомогою викладача розпізнає визначення основних термінів на побутовому рівні, однослівно („так” чи „ні”) відповідає на конкретні запитання.	Студент намагається відповідати, однак потребує постійної консультації та контролю з боку викладача. За допомогою викладача намагається пояснити з наукової точки зору явища оточуючої дійсності.
	26-49 балів	Студент за допомогою викладача однослівно відповідає на запитання, відтворює незначну частку питання в тому вигляді і в тій послідовності, у якій воно було розглянуте на лекції або консультації.	Студент вміє при постійному контролі і допомозі викладача визначити тему, до якої стосується наведений приклад.
	50-59 балів	Студент з помилками характеризує окремі поняття та явища народознавства. Володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну	Студент вміє при постійному контролі і допомозі викладача визначити тему та основні поняття, що пояснюють описане

Рівень	Бали за 100-	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
		частину навчального матеріалу.	явище.
<i>(репродуктивний) Середній рівень знань «З»</i>	60-65 балів	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на продуктивному рівні: за допомогою викладача відтворює словами, близькими до тексту лекції, визначення основних термінів, принципів; частково відтворює текст підручника; у процесі відповіді допускає окремі видозміни навчальної інформації; ілюструє відповіді прикладами, що були наведені на консультації.	Студент вміє з допомогою викладача визначити тему та основні поняття, що пояснюють описане явище та навести приклади методів та методик для його дослідження.
	66-70 балів	Студент за допомогою викладача дає правильне визначення окремих понять з народознавства; словесно описує явища та закономірності, вказує на деякі їх властивості; відтворює всю тему або її основну частину, ілюструючи відповідь власними прикладами.	Студент вміє правильно привести приклади з „побутової” мови на мову наукових понять та термінів, визначити тему, основні поняття та закономірності, що пояснюють описане явище, підібрати адекватні методи для його дослідження та описати їх результати.
	71-73 балів	Студент за допомогою викладача свідомо	Студент вміє правильно перевести

Рівень	Бали за 100-	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
		відтворює тему лекції, ілюструючи її власними прикладами; розкриває суть процесів та явищ, допускаючи у відповідях незначні неточності; намагається співвіднести окремі методики з їх груповими характеристиками; намагається застосувати окремі прийоми логічного мислення (порівняння, аналіз, висновок).	приклади з „побутової” мови на мову наукових понять та термінів, визначити тему, основні поняття та закономірності, що пояснюють описане явище, підібрати адекватні методи для його дослідження зробити якісний аналіз результатів дослідження та частково узагальнити результати.
	74-80 балів	Студент без помилок відтворює зміст питання, наводячи власні приклади; правильно розкриває суть понять.	Студент здатний дати чітке пояснення прикладам процесів та явищ народознавства, підібрати методи та провести дослідження, описати отримані результати. Самостійно навести приклади схожих явищ та дати їм узагальнююче пояснення.
	81-85 балів	Студент володіє навчальною інформацією, вміє зіставляти, узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача;	Студент здатний дати чітке пояснення прикладам процесів та явищ народознавства, підібрати методи та провести

Рівень	Бали за 100-	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
<i>Високий Достатній рівень знань «4» (конструктивно варіативний)</i>		аргументовано відповідає на поставлені запитання і намагається відстояти свою точку зору.	дослідження, описати отримані результати. Самостійно навести приклади схожих явищ та дати їм узагальнююче пояснення. При потребі звертаючись до викладача може визначити окремі шляхи корекції або розвитку описаного явища.
	86-89 балів	Студент вільно володіє вивченим обсягом навчального матеріалу, наводить аргументи на підтвердження своїх думок, використовуючи матеріали власних спостережень та проведених досліджень; може за допомогою викладача відповідати на питання, що потребують знання кількох тем.	Студент здатний дати чітке пояснення прикладам процесів та явищ народознавства, підібрати методи та провести дослідження, описати отримані результати. Самостійно навести приклади схожих явищ та дати їм узагальнююче пояснення. При потребі звертаючись до викладача може визначити окремі шляхи корекції або розвитку описаного явища. При виконанні завдання може поєднувати знання з кількох тем.
<i>Високий Достатній</i>	90-93 балів	Студент вільно володіє темою, має ґрунтовні	Студент виявляє початкові творчі

Рівень	Бали за 100-	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
<i>рівень знань «5» (творчий)</i>		знання; вільно відповідає на запитання, що потребують знання кількох тем; оцінює окремі нові факти, явища; судження логічні й достатньо обґрунтовані; узагальнює і систематизує матеріал у межах навчальної теми; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності.	здібності: уміє працювати зі спеціальною літературою (наукові журнали тощо); знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, які поставив викладач, свою відповідь ілюструє схемами, прикладами з життя; проводить самоперевірку виконаної роботи; може з неповним обґрунтуванням пояснити виконання завдань підвищеного (комбінованого) рівня.
	94-97 балів	Студент вільно висловлює власні думки, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні дослідження, висловлюючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності.	Використовує набуті знання в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує особисту життєву позицію, узгоджуючи її з загальнолюдськими цінностями.
<i>Високий рівень</i>	98-100 балів	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибоко розуміє суть процесів та явищ народознавства;	Студент самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно

Семестровий контроль у формі заліку – підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як середнє арифметичне балів за модулями. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. (Згідно Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу в Житомирському державному університеті імені Івана Франка).

Приклад для заліку

Оцінка за модуль 1	Оцінка за модульну контрольну	Оцінка за залік (Середнє арифметичне оцінок $(M1+ПМКР1)/2$)
85	90	87

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма з курсу.
2. Робоча програма з курсу.
3. Інструктивно-методичні матеріали з курсу.
4. Опорні конспекти лекцій, ілюстративні матеріали (у вигляді відеоприкладів на носіях: CD-диски, USB).

13. Рекомендована література

Базова

1. *Алексеев Э.* Нотная запись народной музыки. – М., «Советский композитор», 1990
2. *Василенко З.* Характеристика коломийкових мелодій. – К., 1986
3. *Воропай О.* Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. – К., 1993
4. *Гордійчук М.* Як записувати народну музику, - К., 1980
5. *Грица С.:* Мелос української епіки. - К., 1979. – 245 с.
6. *Грушевська К.* Українські народні думи. – К., 1927
7. *Дей О.* Соціально-побутові пісні чумацького циклу. Чумацькі пісні. – К., 1976
8. *Дубравін В.* Обрядові пісні Слобожанщини. – Суми, «Університетська книга», 2005
9. *Земцовський И.* Мелодика календарних пісень. – Л., 1975
10. *Єфремов Є.В.* Ритмоструктурні типи календарних наспівів на Київському Поліссі: матеріали історико-етнографічного дослідження. – Вип. 1, Львів, 1997 – с. 245-259
11. *Живагін Д.* Пісенне диво Лозівщини // Голос Лозівщини, - 08.02.1994
12. *Живагін Д.* Пісня залишається з людиною // Голос Лозівщини, - 06.03.2004
13. *Іваницький А.:* «Українська народна музична творчість». – посібник для вищих та середніх навчальних закладів. – К., 1990.- 334 с.

14. *Іваницький А.*: «Український музичний фольклор». Підручник для вищих навчальних закладів. – Вінниця, 2004
15. *Квітка К.*: Вибрані статті. - К. ч. I - 1985, ч. II - 1986
16. *Кирдан Ю., Омельченко А.* Народні співці - музиканти на Україні. - К. 1980
17. *Колеса Ф.*: Музикознавчі праці. - К. 1970
18. *Колеса Ф.* Мелодії українських народних дум.–К., 1969.–586 с.
19. *Красиков М., Олійник Н., Осадча В., Семенова М.* Муравський шлях-97. – Харків, ХДІК, 1998
20. *Лавров Ф.* Кобзарі: нариси з історії кобзарства України. – К., 1980
21. *Лисенко М.* Характеристика музичних особливостей українських дум, наспіваних Остапом Вересаєм. – К., 1978
22. *Лук'янець Г.* Муравський шлях-2000. – Харків, «Регіон-інформ», 2000
23. *Мурзіна О.* Українська лірична пісня в аспекті історичного часу: Зб. Наукових та науково-методичних праць. – К., КДІК, 1995
24. *Осадча В.* Обряди та звичаї фольклорних осередків міжріччя Орелі та Сіверського Дінця. – Харків, ХАОЦНТ, 2007
25. *Осадча В.* Дитячий фольклор Слобожанщини. - Харків, «Регіон-інформ», 2000. – 152 с.
26. *Правдюк О.* Пісні про рекрутчину та солдатчину. – К., 1973. – с. 9-43.
27. *Рибаков А.* Язичництво Давньої Русі. – М., 1980
28. *Ревуцький Д.* Українські народні думи та пісні історичні. – К., 1919
29. *Сумцов М.* Дослідження з етнографії та історії культури Слобідської України. – Харків, АТОС, 2008
30. *Соколова В.* Весенне-летние календарные обряды русских, украинцев и белорусов. – М., 1979
31. *Федас Й.*: Український вертеп. - К. 1987
32. *Черемиський К.* Харківський кобзар Іван Іович Кучугура-Кучеренко. – Харків, 2008
33. *Шевчук В., Остапенко Н., Іванова Н.* Петропільчанка – перлина Слобідського краю, - Лозова, 2005
34. *Яценко Л.*: Українське народне багатоголосся. - К. 1962

35. *Яценко Л.* Музично-стильові риси радянської народної пісні. – К., 1987

Додаткова література:

1. *Іваницький А.* Українська народна музична творчість: Навч. посібник / Під ред. М.М. Поплавського. 2-е вид. допрацьоване. – К., «Музична Україна», 1999. – с. 222
2. *Іваницький А.* Українська музична фольклористика: методологія і методика. Навч. посібник, - К., «Заповіт», 1997. – с. 391
3. *Борисенко В.К.* Нова весільна обрядовість у сучасному селі (на матеріалах південно-східних районів України) – К., 1979 – с.134
4. *Березовський І.П.* Українська радянська фольклористика. Етапи розвитку і проблематика. – К., 1968. – с. 343
5. *Богатирьов П.Т.* Фольклор как особая форма творчества (Вопросы теории народного искусства). – М., «Искусство», 1971. – с. 369-386

Інтернет-ресурси:

<http://minidk.ru/Organizator/tanec.htm>

<http://www.horeograf.com/muzyka/narodnyj-tanec>

Перелік довідкової літератури, використання якої дозволяється

при виконанні КР:

1. Весь мир: Географическая энциклопедия. Пер. с англ. – М.: «Астрель», АСТ, 2001.
2. Додатки до блоків відео-фрагментів №1-7.
3. Модернизм Востока: Анализ и критика основных направлений. / Никитина В., Паевская Е. и др. - М., 1962.
4. Пархоменко И.Т., Радугин А.А. Культура Европы в вопросах и ответах.- М.:Центр, 2001.
5. Полат Е.С. Интернет в гуманитарном образовании. - М., 2001. - 157с.
6. Руднев В. "Словарь культуры XX века" , М., 2005.
7. Страны. Народы. Цивилизации. – М.: изд. Центр «Аванта плюс», 1999.

ДОДАТКИ

**ПРИКЛАД ПАКЕТУ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ
З ПРЕДМЕТУ „НАРОДНА МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ ”**

ВАРІАНТ 1

ЗАВДАННЯ ТЕОРЕТИЧНЕ

Обґрунтуйте загальне розуміння понять «народ», «народність», «нація».

ЗАВДАННЯ ТЕСТОВЕ

1. Вивчення народної музичної творчості для мене:
 - а) нагромадження знань;
 - б) можливість спілкування;
 - с) умови самовдосконалення.
2. При вивченні предмету «Народна музична творчість» мені цікаво:
 - а) стежити за історичним розвитком творчості народів світу;
 - б) розгадати й зрозуміти специфічні риси народної музичної творчості;
 - с) «приміряти» на себе героїв, події, морально-естетичні проблеми тощо.

ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНЕ (ТВОРЧЕ, ОМП)

1. Охарактеризуйте професійну підготовку спеціалістів педагогічних вузів при традиційній формі навчання та при застосуванні новітніх технологій навчання (відповідь обґрунтуйте).

2. Написати доповідь-рецензію на відео фрагмент “М.Равель «Болеро». Диригент - Кристоф Ешенбах і Оркестр Парижа» або Simon Bolivar Orchestra «Mamba»” за поданою схемою:

1. Назва (можлива повна інформація про виконавців).
2. Культура спадщина автора. Характеристика епохи та стилю.
3. Характер музики або танцю (засоби).
4. Види виступу (концерт, фрагмент кінофільму, обряд тощо (коротка інформація про створення, виконавців головних ролей тощо)).
5. Значення для розвитку сучасної культури та народної творчості.

ВАРІАНТ 2

ЗАВДАННЯ ТЕОРЕТИЧНЕ

Обґрунтувати й охарактеризувати закономірності та специфічні риси народної музичної творчості світу на сучасному етапі.

ЗАВДАННЯ ТЕСТОВЕ

1. Морально-естетичні цінності, розглянуті на занятті я сприймаю як:
 - а) абстрактні поняття;
 - б) інформацію до міркування;
 - с) життєві особистісні орієнтири.
2. Проблема особистісного характеру, аналізована на практичному занятті, мені цікава:
 - а) якщо вивчається улюблена країна чи епоха;
 - б) якщо вона цікава викладачеві;
 - с) якщо допомагає зрозуміти себе.

ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНЕ (ТВОРЧЕ, ОМП)

1. Дати обґрунтування поняття «народна музична творчість».

2. Написати доповідь-рецензію на відео фрагмент “ «Толоський народний хор» або «The Syriac Orthodox Folk Music's Concert- May 3rd, 2009. Диригент Issa Melki Habil. Song – « Alfo shlome w shayne»” за поданою схемою:

1. Назва (можлива повна інформація про виконавців).
2. Культура спадщина автора. Характеристика епохи та стилю.
3. Характер музики або танцю (засоби).
4. Види виступу (концерт, фрагмент кінофільму, обряд тощо (коротка інформація про створення, виконавців головних ролей тощо)).
5. Значення для розвитку сучасної культури та народної творчості.

ВАРІАНТ 3

ЗАВДАННЯ ТЕОРЕТИЧНЕ

Значення народної музичної творчості як засобу розвитку особистості.

ЗАВДАННЯ ТЕСТОВЕ

1. У процесі діалогічного спілкування мені важливо:
 - а) з'ясувати специфіку народності, що вивчається;
 - б) довідатися про думку викладача;
 - с) у досліджуваному знайти власний зміст.
2. Після того, як проблема розглянута на заняттях:
 - а) забуваю про неї;
 - б) виникає бажання продовжити обговорення;
 - с) повертаюся до проблеми, шукаю самостійно нові аргументи, звертаюся до додаткової літератури.

ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНЕ (ТВОРЧЕ, ОМП)

1. Проаналізувати основні тенденції розвитку дитячого хореографічного мистецтва на сучасному етапі.
2. Написати доповідь-рецензію на відео фрагмент “Тарас Петриненко й хор «Дзвіночок» або «The choir BBC two. Sense of Sound Choir on BBC's The Choir: Boys Don't Sing 07. Lancaster School. by Gareth Malone»” за поданою схемою:
 1. Назва (можлива повна інформація про виконавців).
 2. Культура спадщина автора. Характеристика епохи та стилю.
 3. Характер музики або танцю (засоби).
 4. Види виступу (концерт, фрагмент кінофільму, обряд тощо (коротка інформація про створення, виконавців головних ролей тощо)).
 5. Значення для розвитку сучасної культури та народної творчості.

ВАРІАНТ 4

ЗАВДАННЯ ТЕОРЕТИЧНЕ

Визначити основний зміст, педагогічні цілі та популяризація використання специфічних особливостей народної музичної творчості в процесі підготовки майбутнього хореографа.

ЗАВДАННЯ ТЕСТОВЕ

1. Власну активність на заняттях я сприймаю як можливість:

- а) заробити похвалу у викладача;
- б) реалізувати себе в ситуації;
- с) поділитися своїми уявленнями про світ і про себе в цьому світі.

2. Якби мені представилася можливість, я вибрав би при розгляді проблем в ході вивчення народної музичної творчості:

- а) діалог з однолітками;
- б) діалог з викладачами (чем), яких (ого) поважаю;
- с) діалог з різними співрозмовниками, з удаваними партнерами.

ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНЕ (ТВОРЧЕ, ОМП)

1. Визначити концептуальні положення, що лежать в основі деяких моделей особистісно орієнтованого підходу до навчання і виховання диригента.

2. Написати доповідь-рецензію на відео фрагмент “Берлінський фестиваль військової музики. Оркестр Московської військової консерваторії. Диригент - полковник Сергій Грязнов, Олександр Халілов. Автор – Євген Клопов» або «British Army Bands perform in London (1981). Music: The Red Cloak, Battle Hymn of the Republic, Europe United Battle Hymn of the Republic»” за поданою схемою:

1. Назва (можлива повна інформація про виконавців).
2. Культура спадщина автора. Характеристика епохи та стилю.
3. Характер музики або танцю (засоби).
4. Види виступу (концерт, фрагмент кінофільму, обряд тощо (коротка інформація про створення, виконавців головних ролей тощо)).
5. Значення для розвитку сучасної культури та народної творчості.

ВАРІАНТ 5

ЗАВДАННЯ ТЕОРЕТИЧНЕ

Проаналізувати значущість використання інформаційних технологій (інтелектуальних навчаючих систем, мультимедіа, гіпертекста) в процесі підготовки хореографа на основі особистісно орієнтованих технологій навчання.

ЗАВДАННЯ ТЕСТОВЕ

1. Назвіть із всіх досліджуваних напрямків народної музичної творчості: А) цікаві; Б) нецікаві.
2. Підкресліть причини, що характеризують Ваше відношення до вищевказаних напрямків, допишіть відсутні (у вигляді таблиці).

3. У процесі планування навчання чи ставите Ви перед собою ціль сприяти розкриттю загальнолюдської й особистісної значущості народної музичної творчості? а) так; б) ні; с) іноді.

ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНЕ (ТВОРЧЕ, ОМП)

1. Проаналізувати основні тенденції та специфіку виконання рок, поп-музикантів й класичних академічних хореографічних колективів у поєднанні.
2. Написати доповідь-рецензію на відео фрагмент “«Фредді Меркьюрі та Монтсеррат Кабальє «Барселона» або «Paul Van Dyk and Paavo Järvi HR Orchestra - For An Angel (Live in Frankfurt 13-02-2009)» ” за поданою схемою:
 1. Назва (можлива повна інформація про виконавців).
 2. Культура спадщина автора. Характеристика епохи та стилю.
 3. Характер музики або танцю (засоби).
 4. Види виступу (концерт, фрагмент кінофільму, обряд тощо (коротка інформація про створення, виконавців головних ролей тощо)).
 5. Значення для розвитку сучасної культури та народної творчості.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ З ПРЕДМЕТУ «НАРОДНА МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ»

Варіант контрольної роботи складається з 3 типів завдань, різного ступеню складності: теоретичні завдання, тестові завдання, практичні завдання.

За допомогою теоретичного завдання перевіряється стандартне застосування навчально-програмного матеріалу. На цьому рівні студенти мають знати основні художньо-естетичні та мистецькі поняття, схеми аналізу, інтерпретацій, класифікацію, структуру та види народної музичної творчості. За виконання завдання студент може одержати від 0 до 25 балів в залежності від повноти відповіді.

До тестових завдань відносяться завдання закритого типу з вибором однієї правильної відповіді: для кожного завдання запропоновано три варіанти відповіді, з яких лише один варіант відповіді правильний. Завдання з вибором відповіді вважається виконаним правильно, якщо в бланку відповідей позначена тільки одна правильна літера - правильна відповідь. За виконання завдання абітурієнт може одержати 0 або 5 балів.

Практичні (творчі, ОМП) завдання передбачають застосування навчального програмного матеріалу в змінених і ускладнених ситуаціях. На цьому рівні студент повинен вміти використовувати набуті знання і вміння, аналізувати художньо-естетичні явища і процеси та робити обґрунтовані висновки на основі нестандартного підходу з

обґрунтуванням основних етапів аналізу та інтерпретації. Завдання вважається виконаним правильно, якщо в бланку відповідей записана правильна відповідь. За виконання кожного творчого завдання студент може одержати від 0 до 30 балів.

Розподіл балів за завданнями:

Завдання	Формат завдань	Кількість завдань	Максимальна кількість балів	
			За кожне завдання	За всі завдання
I	Теоретичне	1	25	25
II	Тестове	3	5	15
III	Практичне (творче)	2	30	60
Всього		7	-	100

Результат залежить від загальної кількості правильних відповідей, записаних до бланка відповідей.

**ТЕСТИ З ДИСЦИПЛІНИ
«НАРОДНА МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ»**

1. Що означає термін «музичний фольклор»:

- а) творчість письменників
- б) усна народна музична творчість
- в) творчість композиторів

2. Виникнення календарно-обрядового фольклору пов'язане із:

- а) мисливством
- б) збиральництвом
- в) землеробством

3. До календарно-обрядових пісень належать:

- а) колядки та щедрівки
- б) історичні пісні та думи
- в) колискові і голосіння

4. Коли в сучасній традиції починають виконувати щедрівки:
- а) 1 березня
 - б) 1 січня
 - в) 13 січня
5. Які пісні відносяться до літньо-осіннього циклу:
- а) купальські та жнивварські
 - б) веснянки та русальні
 - в) колядки та щедрівки
6. У яких піснях календарно-обрядового циклу господаря порівнюють із місяцем, господиню із сонцем, а дітей із зорями:
- а) у щедрівках
 - б) у русальних
 - в) у веснянках
7. Яка динаміка найчастіше використовується при виконанні календарно-обрядових пісень:
- а) тихо
 - б) голосно
 - в) помірно голосно
8. До якого різновиду веснянок можна віднести пісні «Подольночка», «А ми просо сіяли»:
- а) веснянка-закличка
 - б) хороводна веснянка
 - в) веснянка-гра
9. До якого різновиду веснянок можна віднести пісні «Вийди, вийди сонечко», «Іди, іди дощику»:
- а) веснянка-закличка
 - б) хороводна веснянка
 - в) веснянка-гра
10. У яких календарно-обрядових піснях кожна строфа закінчується вигуком «Гу!»:
- а) у колядках і щедрівках
 - б) у веснянках і русальних
 - в) у купальських і жнивварських

11. Одна з назв веснянки, поширена в західних областях України:

- а) забавлянка
- б) гагілка
- в) колядка

12. Із яким святом пов'язан літній цикл пісень:

- а) Великдень
- б) Різдво
- в) свято Івана Купала

13. До якого циклу пісень належать петрівки:

- а) літній цикл
- б) зимовий цикл
- в) думи

14. Які пісні завершують землеробський календар:

- а) весільні
- б) обжинкові
- в) петрівчані

15. До якого обряду належить пісня «Благослови, батеньку, віночок й увивати»:

- а) щедрування
- б) похорон
- в) весілля

16. Які пісні виконували жінки-голосільниці:

- а) весільні
- б) плачі
- в) веснянки

17. В яких піснях важливе місце займає інтервал м2:

- а) петрівки
- б) гаївки
- в) голосіння

18. Які календарно-обрядові пісні належать до:

- а) зимового циклу _____ б) весняної
пори _____
в) літнього циклу _____

19. Назвіть сімейно-обрядові пісні:

20. Пісні “Ой на горі та женці жнуть”, “Засвіт встали козаченьки” належать до:

- 1) ліричних;
- 2) жартівливих;
- 3) козацьких;
- 4) пісня-романс.

21. Класик української музики, автор багатьох хорових обробок народних пісень: “Щедрик”, “Пряля”, “Козака несуть”:

- 1) Я. Степовий;
- 2) М. Леонтович;
- 3) Б. Лятошинський;
- 4) Л. Ревуцький.

22. Перелічити українські народні інструменти за групами:

- 1) духові - ;
- 2) струнні - ;
- 3) ударні - ;
- 4) шумові - .

23. Визначити національну приналежність і тактовий розмір танців:

- 1) вальс; 2) полька; 3) полонез; 4) мазурка;
- 5) гопак; 6) коломийка; 7) аркан;
- 8) вербункош.

24. Склад тріоїстої музики щодо інструментів може бути різний, але завжди зберігає усталену кількість партій (три). Назвіть постійні інструменти.

- 1) скрипка, бас і бубон;
- 2) скрипка, бас і цимбали;

3) цимбали, бас й ударні: бубон, барабан.

25. Назвіть жанрові різновиди канту

1)...

2)...

26. Назвіть найпоширеніші склади народних співочих гуртів.

_____.

_____.

_____.

27. Уточніть географічну назву регіонів співочих стилів:

1) карпатський –

2) галицький –

3) поліський –

4) волинський –

5) подільський –

6) слобідський –

7) таврійський –

**Інструктивно-методичні матеріали до організації самостійної роботи
студентів-хореографів
та алгоритм підготовки до практичних занять**

Загальні положення

Програма предмету «Народна музична творчість» визначає мету, завдання та загальну структуру підготовки спеціаліста для загальноосвітньої школи в навчально-науковому інституті педагогіки. Тематика лекційного курсу та практичних занять спрямована на забезпечення необхідного рівня знань про фольклор народів світу, про хореографічну компетентність, оволодіння практичними прийомами й методами формування професійних навичок, опанування новітніх технологій навчання, накопичення навчального репертуару для використання у подальшій практичній діяльності.

Основною метою викладання є формування всебічно підготовленого спеціаліста для загальноосвітньої школи, здатного на високому рівні організовувати та здійснювати урочну, позакласну та позашкільну музично-

естетичну роботу, розвивати у школярів почуття прекрасного в житті та мистецтві.

Головними завданнями вивчення дисципліни є:

- Освоєння студентами основ провідних педагогічних технологій, що уможливить усвідомлення ними специфіки майбутньої професійної діяльності.

- Розширення мистецького світогляду та ціннісних орієнтацій майбутній хореографів на основі ознайомлення і вивчення:

- a) кращих зразків світової та вітчизняної скарбниці мистецтва народів світу;

- b) класичних і сучасних досліджень видатних просвітителів, філософів, соціологів, педагогів, психологів, діячів культури і мистецтва тощо.

- Прищеплення навичок аналізу педагогічних явищ, розвиток «технологічного мислення», а також умінь аналізувати хореографічні виконання на основі знайомства з новітніми технологіями навчання.

- Збагачення власного педагогічного досвіду на основі вивчення кращих зразків народної музичної творчості для подальшого використання їх у професійній діяльності.

- Формування технологічної культури майбутнього хореографа.

- Набуття практичних навичок і умінь за схемою: сприйняття-розуміння-аналіз, вибір-застосування сучасних технологій навчання

- Формування розуміння головного чинника духовної особистості майбутнього хореографа - взаємодії інтелектуального потенціалу, високої моральності, чуттєвої сприйнятливості та педагогічної інтуїції.

В результаті вивчення предмету студент повинен знати:

- специфіку роботи в школах, дитячих освітніх закладах тощо;
- методи пізнання розвитку танцювального апарату, художнього смаку, інтересу, любові до музики;

- закони та механізми хореографічного мистецтва;

- історію розвитку та сучасні тенденції розвитку новітніх технологій у мистецькій освіті.

У процесі вивчення предмету студент повинен уміти:

- оперувати різними видами аналізу художніх особливостей мистецьких явищ;

- інтерпретувати твори хореографічного мистецтва;

- співставляти хореографічні твори за різноманітними формами, жанрами, стилями в мистецтві;

- писати рецензії на вислови;

- складати схеми аналізу виконуваних композицій;
- обґрунтовувати свої аналізи та інтерпретації певних хореографічних композицій;
- інтегрувати знання з різних предметів для розкриття художнього образу у композиціях для різного складу виконавців.
- накопичувати власний художньо-естетичний досвід для подальшого використання в професійній діяльності.

Навчальна дисципліна сприяє розвитку у студентів навичок аналізу видів народної музичної творчості світу, теоретичного судження про них, естетичної оцінки, створення виконавського художнього образу та його інтерпретації, набуття навичок суб'єкт-суб'єктних стосунків між учителем й учнями. Адже всі ці якості є вкрай необхідними для забезпечення успіху у подальшій роботі. Таким чином, процес підготовки майбутнього хореографа засобами народної музичної є узагальнюючим і систематизуючим фактором усієї фахової підготовки студентів до професійної діяльності.

Рекомендації до організації самостійної роботи

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань та виконання завдань до практичних занять;
- конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів;
- виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ) та ОМП;
- підготовка до підсумкових контрольних робіт;
- підготовка до екзаменів або заліків.

Підготовка теоретичних питань передбачає опрацювання теми за питаннями практичного заняття. Ці питання могли розглядати як під час лекції, так і повністю виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

- Визначте питання для підготовки (мають бути розглянуті всі питання, вказані у плані практичного заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.
- Прочитайте ці розділи.

- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.

• Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.

• Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.

• Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або виконати практичні завдання.

Виконання практичних завдань передбачає розв'язання запропонованих завдань або проведення самостійних досліджень, передбачених робочою програмою з дисципліни.

Алгоритм підготовки.

- Ознайомтеся з планом практичного заняття.
- Перегляньте теоретичний матеріал, необхідний для виконання завдання.
- Детально ознайомтеся з інструкцією до практичного заняття.
- Якщо Ви виконували схожі завдання, перегляньте їх.
- Виконуйте завдання до заняття, дотримуючись інструкції.
- Результати практичного заняття представте у формі невеликої за обсягом доповіді.
- Здайте доповідь викладачу у зазначений термін.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки.

- Прочитайте запропоноване першоджерело.
- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).
- Складіть план (простий або складний).
- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми аналізу, таблиці, графіки, ілюстрації тощо.
- Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

Алгоритм підготовки.

- Ознайомтеся з вимогами до реферату.
- Оберіть тему реферату.
- Підберіть літературу, у якій розкривається тема реферату. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Складіть план реферату.
- Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел.
- Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату.
- Дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми.
- Оформіть реферат відповідно до вимог.
- Здайте реферат викладачу у зазначений термін.

Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ) та ОМП має на меті вироблення умінь, необхідних для вирішення професійних завдань.

Алгоритм виконання.

- Ознайомтеся з вимогами до індивідуального навчально-дослідного завдання.
- Ознайомтеся зі змістом особистісної музичної презентації.
- Визначте, чи доводилося Вам виконувати подібні завдання.
- Проаналізуйте теоретичний матеріал, необхідний для виконання завдання.
- Визначте питання, на які Ви не можете дати відповіді самостійно, та зверніться з ними на консультації до викладача.
- Конкретизуйте завдання, які Ви маєте вирішити в ході виконання завдання.
- Складіть розгорнутий план виконання завдання.
- Підберіть методи виконання завдання.
- Виконайте завдання відповідно до плану.
- Проаналізуйте, чи всі поставлені завдання Ви виконали. Внесіть, при потребі, корективи до виконаного завдання.
- Оформіть завдання відповідно до вимог.
- Здайте завдання викладачу у зазначений термін.

Підготовка до підсумкових контрольних робіт (ККР), заліків та екзаменів має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання.

- Ознайомтеся з переліком питань та завдань до КР, заліку або екзамену.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в інструктивно-методичних матеріалах спецкурсу).
 - Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
 - Визначте рівень знань з кожного питання.
 - Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, розв'язання окремих типів задач тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань та виконання завдань до практичних занять.
 - Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або вирішіть практичне завдання.

Примітка.

- При виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, Ви можете звертатися за консультацією до викладача. Про час проведення консультацій повідомляє викладач.

- Теми, які у повному обсязі виносяться на самостійне опрацювання, та індивідуальні завдання студент має *здати викладачу на консультації* (дату проведення консультації повідомляє викладач).

Завдання для самостійної роботи:

- Опрацювати тему за вказаними питаннями.
- Записати визначення основних понять.
- Підготувати ОМП згідно плану-аналізу відео-фрагментів видів мистецтв Латинської Америки (мамбо, капоейра); США (джаз, блюз, соул).

Питання для аналізу:

1. Назва (можлива повна інформація про виконавців).
2. Культура спадщина автора. Характеристика епохи та стилю.
3. Характер музики або танцю (засоби).

4. Види виступу (концерт, фрагмент кінофільму, обряд тощо (коротка інформація про створення, виконавців головних ролей тощо)).
5. Значення для розвитку сучасної культури та народної творчості.

Питання для обговорення та творчі завдання:

1. Проаналізувати поняття: сприйняття – відчуття – почуття – настрої – переживання – емоція – екстаз.
2. Проаналізувати основні тенденції сучасного синтезу танцю й іншого виду народної творчості.

Підготувати доповідь або реферат. Теми рефератів:

1. Сутність поняття “народна музична творчість.”
2. Зміст та концептуальні положення деяких моделей народної музичної творчості.
3. Вимоги до особистості педагога сучасної школи.

Рекомендована література:

1. Додаток відео-фрагментів №1-2.
2. Весь мир: Географическая энциклопедия. Пер. с англ. – М.: «Астрель», АСТ, 2001.
3. Страны. Народы. Цивилизации. – М.: изд. Центр «Аванта плюс», 1999.
4. Новая История. – изд. 3-е, исправления и дополнения. – М.: Просвещение, 2008.
5. Большая Советская Энциклопедия. – М.: Советская энциклопедия, 1972.
6. Интернет-сайти: www.rubricon.ru.

Завдання для самостійної роботи:

- Опрацювати тему за вказаними питаннями.
- Записати визначення основних понять.
- Підготувати ОМП згідно плану-аналізу відео-фрагментів видів мистецтв Західної Європи (сієста, фламенко), Великобританії (кілт, волинка).

Питання для аналізу:

1. Назва (можлива повна інформація про виконавців).
2. Культура спадщина автора. Характеристика епохи та стилю.
3. Характер музики або танцю (засоби).

4. Види виступу (концерт, фрагмент кінофільму, обряд тощо (коротка інформація про створення, виконавців головних ролей тощо)).

5. Значення для розвитку сучасної культури та народної творчості.

Питання для обговорення та творчі завдання:

Проаналізувати основні тенденції виконання народних хореографічних колективів Західної Європи.

Підготувати ІНДЗ, ОМП (за індивідуальними темами та завданнями).

Рекомендована література:

1. Додаток відео-фрагментів №3-4.
2. Пархоменко И.Т., Радугин А.А. Культура Европы в вопросах и ответах.- М.:Центр, 2001.
3. "Малая история искусств" (искусство XX века) М., 1991.
4. На грани тысячелетий М, 1994.
5. В.И. Добрынина Актуальные проблемы культуры XX века, М., Знание, 1993 г.
6. Вадим Руднев "Словарь культуры XX века".
7. Теория и история мировой и отечественной культуры.//Под ред. Сапрыкина. - М., 1995.

Завдання для самостійної роботи:

- Опрацювати тему за вказаними питаннями.
- Записати визначення основних понять.
- Підготувати ОМП згідно плану-аналізу відео-фрагментів видів мистецтв ісламського народу. Близькій Схід, Азія (дервіші, хава нагіла, бхангра, панджабі).

Питання для аналізу:

1. Назва (можлива повна інформація про виконавців).
2. Культура спадщина автора. Характеристика епохи та стилю.
3. Характер музики або танцю (засоби).
4. Види виступу (концерт, фрагмент кінофільму, обряд тощо (коротка інформація про створення, виконавців головних ролей тощо)).
5. Значення для розвитку сучасної культури та народної творчості.

Питання для обговорення та творчі завдання:

Проаналізувати основні тенденції виконання дитячих хореографічних колективів .

Підготувати доповідь або реферат. Теми рефератів:

1. Види народної музичної творчості різного типу. Методика їх використання в процесі навчання хореографії.

2. Програмна музика як засіб підготовки майбутнього хореографа на основі сучасних технологій навчання.

3. Використання новітніх технологій навчання на уроці хореографії, його особливості, принцип побудови та зміст.

- Використання особистісно орієнтованих технологій навчання на уроці музики в окремих класах.

- Особливості та зміст інтегрованого уроку музики в окремих класах.

- Використання міжпредметних зв'язків у навчально-виховному процесі сучасної школи.

Рекомендована література:

1. Додаток відео-фрагментів №5-6.
2. Виппер Ю., Самарин Р. Курс лекцій по истории зарубежной литературы XX в. - М., 1954.
3. Искусство стран и народов мира: Краткая художественная энциклопедия: В 5 Т. - М., 1962-1980.
4. Кертман Л., Куманецкий К. История культуры Греции и Рима. - М., 1990.
5. рестоматия. / Сост. Б. Пурышев и Р. Шор. - М., 1953.
6. Модернизм Востока: Анализ и критика основных направлений. - М., 1987.
7. Никитина В., Паевская Е. и др. - М., 1962.
8. Очерки по истории костюмов Востока и Азии: В 2 Т. - М., 1978.

Завдання для самостійної роботи:

- Опрацювати тему за вказаними питаннями.

- Записати визначення основних понять.

- Підготувати ОМП згідно плану-аналізу відео-фрагментів видів мистецтв народів Африки (сафарі, там-тами, бедуїни, обряди племені

берберів); держави-острови (Ямайка, Багами, Домінікана, Барбадос, Нова Зеландія, Самоа, Тахіті).

Питання для аналізу:

1. Назва (можлива повна інформація про виконавців).
2. Культура спадщина автора. Характеристика епохи та стилю.
3. Характер музики або танцю (засоби).
4. Види виступу (концерт, фрагмент кінофільму, обряд тощо (коротка інформація про створення, виконавців головних ролей тощо)).
5. Значення для розвитку сучасної культури та народної творчості.

Питання для обговорення та творчі завдання:

Проаналізувати основні тенденції синтезу рок, поп-музики й класичних хореографічних виконавських колективів.

Підготовка до участі у науково-теоретичних конференціях як доповідачі, так і як слухачі.

Рекомендована література:

1. Додаток до блоку 7.
2. Полат Е.С. Інтернет в гуманітарному освіті. - М., 2001. - 157с.
1. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко. - К.: Видавництво А.С.К., 2003. - 192с.
2. Трайнев В.А., Трайнев И.В. Информационные коммуникационные педагогические технологии (обобщения и рекомендации): Учебное пособие. - М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2004. - 280с.
3. Фонсека К. Использование новых технологий в образовании: заблуждения и цели // Перспективы. - 2001. - Т. XXXI, №4. - С.90-95.
4. Шевцова М.Г., Козлова О.Т. Учителю про педагогічну інноватику: Навч.-метод. посібник. - Суми, 2001. - 60с.
5. Інтернет-сайти.

ПЕРЕЛІК ОРІЄНТОВНИХ ПИТАННЯ ДО АКМР:

- 1 Що таке народна музична творчість?
- 2 У чому полягає принципова відмінність хореографії від інших видів музичного мистецтва?
- 3 Які жанри народної творчості Ви знаєте?
- 4 У чому полягає специфіка хореографічного мистецтва?
- 5 Назвіть основні компоненти народної творчості.
- 6 Які ви знаєте властивості народної музичної творчості?

7 Чому для хореографа-вчителя внутрішнє відчуття є основою інформативності його рухів?

8 Які концептуальні положення лежать в основі деяких моделей особистісно орієнтованого підходу до навчання і виховання хореографа?

9 Навести приклади змісту сучасних особистісно орієнтованих технологій навчання.

10 Які вимоги ставляться до особистості педагога-хореографа сучасної школи?

11 Дати визначення поняття «хореографічна техніка».

12 Чим відрізняється танець від хореографічної композиції?

13 Що собою являє народний танець?

14 Як ви розумієте роль педагога-хореографа в загальноосвітній школі?

15 Як визначити рівень складності виконуваної композиції?

16 Дати визначення понять: «народ», «народність», «нація».

17 Розкрити зміст понять «комп'ютерна технологія», «інформаційна технологія», «інтерактивні технології».

18 Дати загальну характеристику інформаційним технологіям навчання.

19 Визначити основні педагогічні цілі використання інформаційних технологій.

20 Дати порівняльну характеристику особливостей професійної діяльності й особистості педагога-хореографа при традиційному і особистісно орієнтованому навчанні (з урахуванням застосування інформаційних технологій).

ЛАТИНСЬКА АМЕРИКА

(матеріали оглядової лекції (приклад))

Мамбо (ісп. *tambo*) - музичний стиль і танець Куби, що отримав також широке поширення в латиноамериканських країнах Карибського басейну, а також в деяких латиноамериканських общинах США, де переважають вихідці з цих країн. Мамбо, як і румба, сальса, ча-ча-ча народилася на Кубі. Слово «мамбо» походить від імені бога війни, якому на Кубі в далекому минулому був присвячений обрядовий танець. Нинішня форма мамбо народилася в 40-і роки в результаті злиття афро-кубинських ритмів і джазу, батьками якого стали Оділь Урфе та Арсеніо Родрігес.

Відомому кубинському композитору Дамасо Пересу Прадо (1916-1989) дуже сподобався новий ритм. Перес Прадо у своєму оркестрі збільшив

кількість духових інструментів і вийшло нове звучання. Відразу ж після появи на музичній сцені почав завойовувати серця тисяч людей по всьому світу.

Музика мамбо чарівна й різноманітна, вона відрізняється чітким ритмом. Спочатку вона виконувалася як румба з уповільненням в кінці темпу, тобто на 4 удар в ритмі 4/4. Деякі музиканти використовували ритм 2/4, сповільнюючи відповідно 2-ий та 4-ий удар. Акцент основного кроку на 2-ий удар дотримуються й до тепер на бальних танцях. Недарма його називають «брудним» танцем. Це тому, що в мамбо багато рухів стегнами. Кругові, хвилеподібні, джазові елементи пронизують хореографію всього танцю.

Чуттєвий і заводний мамбо підкорив світ простотою виконання й тим, що його можна танцювати поодиноці, в парі й цілою групою. Широку популярність мамбо також знайшов завдяки кіно. Серед відомих фільмів слід назвати декілька, в яких цей танець використовується як засіб зваблювання. Це відомі класичні картини «Мамбо» (1954), з Антоніо Бандерасом (Antonio Banderas) та Арманом Ассанте (Armand Assante) і, звичайно ж, «Брудні танці» з незрівнянним Патріком Суезі (Patrick Swayze) у головній ролі. У 1999 році досі маловідомий американський співак Лу Вега (Lou Vega), побив за популярністю в Європі всі поп-шлягери своєю піснею «Мамбо номер 5», рімейк від твору Переса Прадо зразка 1955 року з такою ж назвою.

Відомий кубинський композитор **Дамасо Перес Прадо** (1916-1989)

Іма Сумак (англ. Yma Sumac, Imma Sumack)

Відома перуанська оперна співачка й актриса, яка мала світову популярність і володіла унікальним голосовим діапазоном в 5 октав. Справжнє ім'я - Зоїла Аугуста Імператріс Каваррі дель Кастільо (Zoila Augusta Emperatriz Chavarri del Castillo). Вона не отримала музичної освіти й не знала нот, жила в гірському селищі Ічокан, розташованому в околицях Кахамарки, на півночі Перу, де у її батьків було ранчо. У свідоцтві, виданому перуанським урядом йдеться про те, що Іма Сумак веде свій родовід від останнього Касіка (вождя) інків Атауальпа по лінії матері. Адже її материнська лінія веде до жриць Сонця - головного божества інків. Співачка є прямим нащадком інків серед перуанських індіанців кечуа, а її батько був іспанцем. Незважаючи на це, у багатьох скандальних виданнях писалося, що це було зроблено для реклами. Її унікальний голос, здатний практично негайно переходити від баритона до найвищих тонів без фальцету й видавати «абсолютно нелюдські звуки», добре відтворений в популярній пісні «Незаймана для Бога Сонця» (у Радянському Союзі ця пісня відома як «Гімн

Сонцю») та в пісні «Хіваро». Ці пісні сприймалися як реквієм загиблої культури та цивілізації інків.

Вона стала унікальною виконавицею в стилі «мамбо», стилю, який став популярним пізніше, тому деякі музичні критики невірною сприймають її як співачку в стилі «Easy Listening». Її голос кілька разів використовувався в кіно й навіть у рекламі. Він сформувався до 13 років і привертав увагу оточуючих. До невдоволення її батьків, вона була запрошена на Аргентинське радіо. Незабаром Південна Америка була зачарована цим дивовижним голосом. Співачка записала не менше 18 пісень в Аргентині в 1943 році (більшість з яких були випущені на CD протягом останнього десятиліття). Це були пісні, які вийшли серед інших народних виконавців на серії синглів на 78 об./хв. У США та Європі про неї дізналися в 1950-му році, коли на лейблі «Capitol» вийшла її платівка «Voice of the Xtabay», що розійшлася тиражем в 100 000 копій, причому вона стала найпопулярнішою зовсім без великої реклами. Концерти Іми Сумак проходили в кращих музичних залах світу, вона стала «почесним послом» до тих пір практично невідомої в світі перуанської музики. Раптово з'явившись на міжнародному музичному олімпі півстоліття тому, вона надовго зайняла належне їй по праву місце унікальної «етно-дівки». У Іми Сумак та її чоловіка були проблеми зі сплатою податків. Маючи незалежний характер, вона відмовлялася одягатися як від неї вимагали менеджери для відповідності голівудським стандартам.

Світове турне вона почала з гастролей у 1961 році в Радянський Союз, так як після VI Всесвітнього фестивалю молоді та студентів, що пройшов у Москві, СРСР став сприйматися більш відкритим для світової музики. Іма Сумак виступала в багатьох містах, вона запам'яталася на все життя тим, хто тоді її почув. Вона давала концерти протягом 2-х тижнів і отримувала ще авторські відрахування у валюті, перебуваючи в протягом 6 місяців в Радянському Союзі. Гастролю раптово обірвалися й на десятиліття Іма перебувала в СРСР під заборонаю. Ходили чутки, що вона посварилася з

КДБ, але це було пов'язано з тим, що відома на весь світ співачка виявила в своєму номері тарганів і влаштувала гучний скандал.

Перші пісні, записані в США, нагадували спів екзотичних птахів. За словами музичних критиків, «індіанські корені надавали їй співу відгомін містичних традицій Південної Америки, а європейська класична постановка голосу дозволяла їй віртуозно володіти екстраординарними вокальними даними». Її голос до цих пір так і не вивчений, в різних джерелах навіть називають різну кількість октав діапазону - п'ять чи чотири (на її офіційному сайті вказано п'ять). В кінці 80-х років минулого століття їй запропонували піддати «заради науки» свій голос комп'ютерному аналізу. Вона категорично відмовилася, не бажаючи бути банальним об'єктом дослідження. До кінця 1980-х її стали забувати, але в 1990-х згадали знову, в основному, завдяки кінематографу (наприклад, її знаменита пісня «Atauriga» прозвучала у фільмі братів Коенів «Великий Лебовські»).

У середині 90-х років вона ще виступала в концертних залах Західної Європи, її голос, як і раніше зачаровував слухачів. На її платівці індіанські екзотичні мелодії йдуть упереміш з популярними в той час ритмами карнавальної румби й заводного ча-ча-ча. У 1998 році вийшов черговий альбом Іми Сумак під загальною назвою «Yma Rocks!», куди увійшли її рок-досліди 70-х, в тому числі Savage Rock, Magenta Mountain, Remember, Medicine Man, Zebra, Parade і, звичайно, El Condor Pasa. Останні роки життя вона провела в будинку для людей похилого віку та 1 листопада 2008 року у віці 86 років Іма Сумак померла від раку.

Цікаві факти: 1) Іма Сумак - найвідоміша у світі перуанська співачка, була улюбленицею Микити Хрущова, за його особистою вказівкою вона отримувала авторські відрахування у конвертованій валюті протягом 6 місяців у 1961 році; 2) в дитинстві вона приваблювала людей своїм дивним голосом (що неодноразово підтверджували згодом родичі), сама вона говорила, що навчилася співати наслідуючи голосам птахів, це так само вірно, як і те, що надалі її вчителем у музиці був тільки чоловік; 3) мало хто

пам'ятає, що в радянському науково-фантастичному кінофільмі «Планета бур» (режисера П. Клушанцев, 1962р.) голос Іми Сумак працював замість тоді ще не запущеного у виробництво синтезатора.

Капоейро, (*капоейра*) - бразильське національне бойове мистецтво, що поєднує в собі елементи танцю, акробатики, гри та супроводжується національною бразильською музикою. Як бойове мистецтво воно відрізняється використанням низьких положень, ударів ногами й, в деяких напрямках, великою кількістю акробатики. Сучасна капоейра, на відміну від її раних форм, рідко використовується в бойових цілях. Звичайна практика - це безконтактний бій, хоча існують чемпіонати світу з повноконтактної капоейри. Капоейра - форма мистецтва, в якому традиції визначають порядок проведення зустрічей, зовнішній вигляд учасників, музику й атестацію капоейристів. Достовірні відомості про капоейру починаються з XVIII століття, але, фактично, вона зародилася декілька раніше. Відповідно до загальноприйнятої версії, капоейра виникла в Південній Америці завдяки чорношкірим рабам, яких португальці привозили з інших колоній - Анголи, Мозамбіку, Гвінеї, Конго. Внаслідок жорстокого ставлення бразильських рабовласників частина рабів бігла в сельву, де африканська релігія й культура зустрілася з індіанською. Вони швидко селилися в «кіломбуш» (кіломбу) - «вільних містах», з субкультури яких і почала своє розповсюдження капоейра.

За різними відомостями, капоейра веде своє **походження** від:

- субкультури африканського національного танцю. Спочатку вона не несла в собі бойового аспекту, який з'явився вже пізніше, на території Бразилії;

- африканського ритуального бойового танцю «н'голо» («n'golo»), який був невід'ємним атрибутом обряду ініціації в південних районах Анголи і зображав танець зебр - молоді воїни вступали в ритуальний бій один з одним. Однак, незважаючи на різні версії, якості танцю в капоейрі присутні.

Розвиток капоейри у той час нерозривно пов'язаний з легендарним героєм Зумбі, який став для народу Бразилії символом опору рабовласникам. Зумбі дус Палмарес очолював один з найбільших кіломбуш - Кіломбу дус Палмарес, який проіснував в умовах урядової блокади близько сімдесяти років;

Походження назви. Суперечки щодо етимології слова «капоейра» не припиняються до цих пір. Найпоширеніші версії: • слово «сароеіга» походить з мовної групи тупі-гуарані, до якої належить мова індіців тупи й означає «поле, що заросло чагарником, яке розчищалося випалюванням або вирубкою»; • порт. «сароеіга» - клітка для курей, а також місце, де годують курей; • «сароеіга» - змінене звучання слів *kirula/kiruga* з мови киконго (за версією дослідника народу баконго, вченого Фу-Кіау Бунсекі (K. Kia Bunseki Fu-Kiau). За його інформацією, «... *rula/ruga* означає «перепурхувати з місця на місце», а також «бити, битися». Обидва слова вживаються для опису рухів півня під час півнячих боїв. *Kiruga* в культурному контексті народу конго також означає людину, яка в бою наслідує рухам півня під час півнячих боїв».

Термін «контемпоранеа» використовується для груп, які практикують стиль Ангола, одночасно модернізуючи його. Цей стиль є дуже спірним, оскільки багато сучасних капоейристів стверджують, що не можна змішувати стилі Ангола та Режіонал. Учень повинен практикувати лише один з них для того, щоб повністю прийняти форму гри. Інші стверджують, що капоейрист повинен мати навички як традиційної, так і сучасної капоейри й підтримують тренування в обох стилях одночасно. В цілому, стиль контемпоранеа є предметом безлічі суперечок серед капоейристів.

Назва «контемпоранеа» також застосовується до різних груп, які не пов'язують себе ні з Местре Бімба, ні з Местре Паштінья. Протягом останніх декількох років дослідники сучасної капоейри висловлювали думку про створення різних шкіл, зокрема, в Північній Америці, які створюють і продовжують розвивати їх індивідуальну школу сучасного мистецтва. Це стало визначальною характеристикою багатьох шкіл, аж до того, що

досвідчений учень деколи може визначити, з якої школи відбувається його суперник, судячи лише за стилем гри капоейриста. Деякі школи навчають змішаним технікам, заснованим на поєднанні кількох стилів. Традиційно, навчання в цих школах починається зі стилю Ангола, під час якого мейстре або досвідчений учень співає ладаїнью (яку, як правило, можна почути на початку гри в капоейре-Ангола). Через деякий час гра прискорюється й незабаром мейстре подає знак, після якого ритми берімбау стають традиційними для стилю Режіонал.

Кожен зі стилів, Режіонал і Ангола, приділяють основну увагу різним властивостям і ключовим моментам. Зокрема, Режіонал концентрується на розвитку швидкості й рефлексів, у той час як Ангола робить напір на глибоку свідомість кожного руху, практично як у партії шахів. Школи, які вчать поєднувати обидва види, показують це як можливість використовувати сильні сторони кожного з напрямів у своїй грі.

ЗМІСТ

Вступ	3
Пояснювальна записка	5
Мета і завдання навчальної дисципліни	6
Програма навчальної дисципліни	8
Структура навчальної дисципліни	9
Теми лекційних занять	11
Теми практичних занять	12
Самостійна робота	13
Індивідуальні завдання	13
Розподіл балів	15
Список рекомендованої літератури	22
Додатки	25
Відео-фрагменти та презентації (CD диск) – додається окремо.	

Навчальне видання

**Цюряк Ірина Олександрівна
Федорченко Валентин Кузьмич
Борисенко Наталія Сергіївна**

СВІТОВА НАРОДНА МУЗИЧНА ТВОРЧІСТЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

*Методичні рекомендації для студентів мистецьких
спеціальностей закладів вищої освіти*

В авторській редакції

Формат 60x90/16. Ум. друк. арк. 4,49

Обл. вид. арк. 3.1

Гарнітура Times New Roman.

Наклад 10. Зам. 10.

Надруковано з оригінал-макета автора

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ЖТ №10 від 07.12.04 р.

ДЛЯ ПОДАТОК
